

ET

ET

ET

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON

Brüssel 24.8.2009
KOM(2009) 431 lõplik

Ettepanek:

NÕUKOGU OTSUS,

millega pikendatakse otsuses 2007/641/EÜ (mis käsitleb AKV-EÜ partnerluslepingu artikli 96 ja arengukoostöö rahastamisvahendi artikli 37 kohaste konsultatsioonide lõpetamist Fidži Saarte Vabariigiga) sätestatud meetmete kohaldamisaega

SELETUSKIRI

1. 2006. aasta detsembris toimunud sõjaväelise riigipöörde tõttu alustati muudetud Cotonou lepingu artiklis 96 sätestatud konsultatsioone. Konsultatsioonide tulemusena lepidi 2007. aasta aprillis kokku inimõiguste, demokraatia ja õigusriigi põhimõtetega seotud kohustustes. 1. oktoobril 2007 otsustas nõukogu kehtestada Fidži suhtes asjakohased meetmed, et arengukoostöö sõltuks teataval määral Fidži edusammudest kokkulepitud kohustuste täitmisel. Kokkulepitud kohustused, asjakohased meetmed ja tihe poliitiline dialoog Fidžiga on seni andnud olulise panuse riigi kaitsmisse ja abistamisse, eriti õigusriigi ja inimõiguste valdkonnas.
2. 10. aprillil peatas Fidži president aga põhiseaduse kehtivuse, vabastas ametist kõik kohtunikud ja teatas, et valimised korraldatakse hiljemalt 2014. aasta septembris. Sellega rikkus Fidži ühepoolselt põhikohustusi, mis ta oli ELi ees 2007. aasta aprillis võtnud. Nimetatud sündmused toimusid päev pärast seda, kui apellatsioonikohus oli tunnistanud 2006. aasta riigipöörde järel ametisse nimetatud ja sõjaväelaste juhitava valitsuse õigusvastaseks. Lisaks on Fidžil välja kuulutatud erakorraline seisukord ja oluliselt piiratud sõnavabadust.
3. 2009. aasta lihavõtete ajal toimunud sündmuste tulemusena avaldas ELi eesistujariik 22. aprillil 2009 ELi nimel sellise negatiivse pöörde üle suurt kahetsust. Sellele järgnes 15. mail 2009 volinik Louis Micheli avaldus 2009. aastaks Fidžile määratud suhkrukvoodi tühistamise kohta.
4. 1. oktoobril 2009 kehtivuse kaotav otsus on praegu läbivaatamisel. Samal ajal jätkub ÜRO ja Rahvaste Ühenduse ühine vahendusalgatus, mida toetab täielikult ka EL, kuid mis on nüüd ummikusse jooksnud.
5. Vahevalitsuse peaminister on hiljuti esitanud reforme ja valimisi käsitleva tegevuskava. Kuigi tegevuskava ei ole praegusel kujul piisav, võib olla kasulik alustada selle käsitlemiseks dialoogi ja kaaluda tegevuskava kasutamist uute konsultatsioonide lähtepunktina.
6. Eespool toodud kaalutlustel saab komisjon praeguses etapis soovitada ainult kehtivate meetmete pikendamist.
7. Seepärast teeb komisjon nõukogule ettepanku pikendada kehtivat otsust veel kuue kuu võrra kuni 31. märtsini 2010.
8. Täiendava meetmena tehakse ettepanek teavitada Fidžit käesolevale otsusele lisatud kirjaga, mis on adresseeritud president Iloile, et EL on tihedast poliitilisest dialoogist endiselt huvitatud ning ei välista sugugi uusi AKV-EÜ partnerluslepingu artikli 96 ja arengukoostöö rahastamisvahendi artikli 37 kohaseid konsultatsioone.
9. Otsus tuleks korrapäraselt läbi vaadata.

Kokkuvõte

10. Eespool öeldut silmas pidades tehakse nõukogule ettepanek võtta vastu lisatud esialgne ettepanek nõukogu otsuse kohta, millega pikendatakse Fidži Saarte Vabariigi suhtes võetavate asjakohaste meetmete kohaldamisega.

Ettepanek:

NÕUKOGU OTSUS,

millega pikendatakse otsuses 2007/641/EÜ (mis käsitleb AKV-EÜ partnerluslepingu artikli 96 ja arengukoostöö rahastamisvahendi artikli 37 kohaste konsultatsioonide lõpetamist Fidži Saarte Vabariigiga) sätestatud meetmete kohaldamisega

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut,

võttes arvesse ühelt poolt Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani riikide rühma liikmete ning teiselt poolt Euroopa Ühenduse ja selle liikmesriikide vahelist partnerluslepingut (edaspidi „AKV-EÜ partnerlusleping”), millele kirjutati alla Cotonous 23. juunil 2000¹ ning mida muudeti Luxembourgis 25. juunil 2005,² eriti selle artiklit 96,

võttes arvesse nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate sisekokkulepet AKV-EÜ partnerluslepingu rakendamiseks võetavate meetmete ja järgitavate menetluste kohta,³ eriti selle artiklit 3,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2006. aasta määrust (EÜ) nr 1905/2006, millega luuakse arengukoostöö rahastamisvahend,⁴ eriti selle artiklit 37,

võttes arvesse komisjoni ettepanekut

ning arvestades järgmist:

- (1) AKV-EÜ partnerluslepingu artiklis 9 osutatud olulisi lepingu osi on rikutud.
- (2) Arengukoostöö rahastamisvahendi artiklis 3 osutatud väärtusi on rikutud.
- (3) Vastavalt AKV-EÜ partnerluslepingu artiklile 96 ja arengukoostöö rahastamisvahendi artiklile 37 alustati 18. aprillil 2007 ametlikke konsultatsioone AKV riikide ja Fidži Saarte Vabariigiga, mille käigus võtsid Fidži ametivõimud Euroopa Liidu viidatud probleemide lahendamiseks erikohustused ja kohustuse need täita.
- (4) Mõningate eespool osutatud kohustustega seoses on tehtud olulisi algatusi, kuid seoses AKV-EÜ partnerluslepingu oluliste osade ja arengukoostöö rahastamisvahendiga tuleb siiski veel täita mitmeid olulisi kohustusi; lisaks on paljude põhikohustuste täitmisel hiljuti esinenud märkimisväärsed tagasilööke⁵,

¹ EÜT L 317, 15.12.2000, lk 3.

² ELT L 287, 28.10.2005, lk 4.

³ EÜT L 317, 15.12.2000, lk 376.

⁴ ELT L 378, 27.12.2006, lk 41-47.

⁵ Eelkõige põhiseaduse kehtivuse peatamine ja valimiste järjekordne pikaajaline edasilükkamine.

- (5) Nõukogu 1. oktoobri 2007. aasta otsus 2007/641/EÜ, mis käsitleb AKV-EÜ partnerluslepingu artikli 96 ja arengukoostöö rahastamisvahendi artikli 37 kohaste konsultatsioonide lõpetamist Fidži Saarte Vabariigiga, kaotab 1. oktoobril 2009 kehtivuse; kõnealuse otsuse kehtivust tuleks pikendada,

ON TEINUD JÄRGMISE OTSUSE:

Artikkel 1

Nõukogu otsust 2007/641/EÜ muudetakse järgmiselt.

- (1) Artikli 3 teine lõik asendatakse järgmisega:

„Otsuse kehtivus lõpeb 31. märtsil 2010. Otsus vaadatakse korrapäraselt läbi vähemalt iga kuue kuu tagant või viivitamata, kui Fidži Saarte Vabariigis leiavad aset sündmused või AKV riikide ja Fidži Saarte Vabariigiga toimuvad uued ametlikud konsultatsioonid, mille tulemusena võetud erikohustused annavad põhjust otsuse läbivaatamiseks.”

- (2) Lisa asendatakse käesoleva määruse lisaga.

Artikkel 2

Käesolev otsus jõustub selle vastuvõtmise päeval.

Artikkel 3

Käesolev otsus avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas*.

Brüssel, [...]

*Nõukogu nimel
eesistuja
[...]*

LISA

Kirja kavand

Tema Ekstsellents härra Ratu Josefa ILOILO,

Fidži Saarte Vabariigi president

Suva

Fidži Saarte Vabariik

Teie

Ekstsellents

Euroopa Liit peab väga tähtsaks Cotonou lepingu artikli 9 ja arengukoostöö rahastamisvahendi artikli 3 sätteid. Inimõiguste ning demokraatlike ja õigusriigi põhimõtete järgimine, millele AKV-ELi partnerlus on rajatud, on Cotonou lepingu oluline osa ning meie suhete aluseks.

11. detsembril 2006 mõistis Euroopa Liidu Nõukogu hukka sõjaväelise riigipöörde Fidžis.

Vastavalt Cotonou lepingu artiklile 96 ning arvestades, et 5. detsembril 2006 toimunud sõjaväelise riigipöördega rikuti kõnealuse lepingu artiklis 9 loetletud olulisi lepingu osi, kutsus EL Fidžit konsultatsioonidele, et lepinguga sätestatud korra kohaselt uurida põhjalikult olukorda ja vajaduse korral seda parandada.

Konsultatsioonide ametlik osa algas Brüsselis 18. aprillil 2007. EL väljendas sel puhul rahulolu selle üle, et vahevalitsus oli kinnitanud mitmeid põhikohustusi seoses inimõiguste ja põhivabadustega ning demokraatlike ja õigusriigi põhimõtete austamisega, millele on viidatud allpool, ja teinud ettepanekuid positiivsete meetmete rakendamiseks nende kohustuste täitmisel.

Kahjuks on vahepeal toimunud hulk tagasilööke (eriti 2009. aasta aprillis), mille tulemusena Fidži on rikkunud mitut oma kohustust. Nimetatud tagasilöökide hulka kuuluvad eelkõige põhiseaduse kehtivuse peatamine, parlamendivalimiste edasilükkamine väga pikaks ajaks ja inimõiguste rikkumise juhud. Kuigi varem võetud kohustuste täitmine on oluliselt edasi lükkunud, on enamik neist Fidži praeguse olukorra tõttu endiselt väga aktuaalsed. Seepärast on need kohustused lisatud ka käesolevale kirjale. Fidži ühepoolne otsus rikkuda paljusid põhikohustusi jätab riigi ilma osast temale määratud arenguabi vahenditest.

Lähtudes Cotonou lepingu aluseks olevast partnerluse vaimust väljendab EL siiski oma valmisolekut alustada uusi ametlikke konsultatsioone niipea, kui on võimalik mõistlikult eeldada, et sellised konsultatsioonid õnnestub edukalt lõpule viia. Vahevalitsuse peaminister on hiljuti esitanud reforme ja valimisi käsitleva tegevuskava. EL on valmis alustama selle tegevuskava käsitlemiseks dialoogi ja kaaluma tegevuskava kasutamist uute konsultatsioonide lähtepunktina. Et luua võimalus uute konsultatsioonide alustamiseks, on EL seega otsustanud pikendada praegu kehtivate asjakohaste meetmete kohaldamisaega. Ehkki mõned

asjakohastest meetmetest on nüüdseks aegunud, eelistab EL nende ühepoolse ajakohastamise asemel jätkuvalt uurida, kas Fidžiga oleks võimalik korraldada uusi konsultatsioone. Seepärast on eriti oluline, et vahevalitsus kohustuks pidama riigis kõiki osapooli hõlmavat poliitilist dialoogi ja ilmutaks rakendatava tegevuskava ajastamise küsimuses paindlikkust. ELi seisukoht lähtub praegu ja ka edaspidi muudetud Cotonou lepingu olulistest osadest ja aluspõhimõtetest, eelkõige dialoogi ja vastastikuste kohustuste täitmise kesksest rollist. Sellest hoolimata rõhutatakse, et EL ei tee tulevikus toimuda võivate konsultatsioonide kohta ennatlikke järeldusi.

Kui Fidži peaks uute konsultatsioonide tulemusena võtma endale olulised kohustused, kohustub EL asjakohased meetmed varakult läbi vaatama ja neid positiivses suunas muutma. Kui olukord Fidžil ei parane, on seevastu ette näha, et riik jääb ilma täiendavatest arenguabi vahenditest.

Kuni uute konsultatsioonide toimumiseni kutsub EL Fidžit jätkama ja hoogustama tihedat poliitilist dialoogi.

Asjakohased meetmed on järgmised:

- humanitaarabi ja kodanikuühiskonna otsene toetamine võivad jätkuda;
- pooleliolev ja/või ettevalmistamisel olev, eelkõige kaheksanda ja üheksanda EAFi raames toimuv koostöötegevus võib jätkuda;
- üheksanda EAFi lõpläbivaatus võib toimuda;
- koostöötegevust, mis aitaks pöörduda tagasi demokraatia juurde ja parandada valitsemist, võib jätkata, välja arvatud väga erandlikel asjaoludel;
- suhkrureformi 2006. aasta täiendavaid meetmeid võib rakendada. Fidži kirjutas rahastamiskokkuleppele tehnilisel tasandil alla 19. juunil 2007. Märgitakse, et rahastamiskokkulepe sisaldab peatamisklauslit;
- Vaikse ookeani saarte foorumi sõltumatute valimisekspertide 7. juuni 2007. aasta aruande aktsepteerimine vahevalitsuse poolt 19. juunil 2007 on kooskõlas vahevalitsuse ja ELi vahel 18. aprillil 2007 kokkulepitud kohustusega nr 1. Järelikult võib suhkrureformi täiendavate meetmete mitmeaastase sihtprogrammi aastateks 2008–2010 ette valmistada ja alla kirjutada;
- riigi strateegiadokumendi ja kümnenda EAFi riikliku sihtprogrammi ning suunava rahastamispaketi lõpuleviimise, tehnilisel tasandil allakirjutamise ja rakendamise, samuti sellest summast kuni 25 % ergutava toetuse võimaliku eraldamise tingimuseks on seoses inimõiguste ja õigusriigi põhimõtetega võetud kohustuste täitmine, nimelt et vahevalitsus toetab põhiseadust, kohtusüsteemi sõltumatust austatakse täielikult ning et 6. septembril 2007 taaskehtestatud erakorralise seisukorra eeskiri tunnistatakse võimalikult kiiresti kehtetuks, inimõiguste kõiki väidetavaid rikkumisi uuritakse või need lahendatakse kooskõlas Fidži saarte seadustest tulenevate menetluste ja foorumitega, ning vahevalitsus teeb kõik endast oleneva, et takistada ähvardavate avalduste tegemist julgeolekuorganite poolt;
- 2007. aasta suhkrukvoot on null;

- 2008. aasta suhkrukvoot avatakse tingimusel, et tõendatakse valimiste usaldusväärne ja õigeaegne ettevalmistamine vastavalt kokkulepitud kohustustele, nimelt et täidetakse põhikirja kohase loenduse, piiride ümberpaigutamise ja valimisreformiga seotud kohustused, võetakse meetmed valimisbüroo töö tagamiseks, sealhulgas valimiste järelevaataja ametissemääramiseks 30. septembriks 2007 vastavalt põhiseadusele;
- 2009. aasta suhkrukvoot avatakse tingimusel, et ametisse on astunud seaduslik valitsus;
- 2010. aasta suhkrukvoot oleneb 2009. aasta suhkrukvoodi rakendamisel tehtud edusammudest ja demokraatliku protsessi jätkumisest;
- lisaks käesolevas kirjas osutatule võidakse kaaluda täiendavat toetust põhikohustuste ettevalmistamiseks ja rakendamiseks, eelkõige toetust valimiste ettevalmistamiseks ja/või läbiviimiseks;
- piirkondlik koostöö ja Fidži osalemine selles jääb muutumatuks;
- koostöö Euroopa Investeerimispanga ja ettevõtluse arenduskeskusega võib jätkuda tingimusel, et võetud kohustused täidetakse õigeaegselt.

Kohustuste täitmist kontrollitakse vastavalt jälgimiskohustustele pideva dialoogi, kontrollkäikudega tehtava koostöö ning aruandluse vormis, nagu osutatud lisas.

Lisaks sellele ootab EL Fidžilt täielikku koostööd Vaikse ookeani saarte foorumiga silmapaistvate isikute tööühma soovitude rakendamisel, mida foorumi välisministrid toetasid Vanuatus 16. märtsil 2007 toimunud kohtumisel.

Euroopa Liit jätkab Fidži olukorra hoolikat jälgimist. Vastavalt Cotonou lepingu artiklile 8 peetakse Fidžiga tihedat poliitilist dialoogi, et tagada inimõiguste austamine, demokraatia taastamine ja õigusriigi põhimõtete austamine seni, kuni mõlemad pooled jõuavad järeldusele, et dialoog on täitnud oma eesmärgi.

Juhul kui vahevalitsus võetud kohustuste täitmist aeglustab, selle katkestab või ümber pöörab, jätab EL endale õiguse asjakohaseid meetmeid muuta.

EL rõhutab, et Fidži privileegid tema ELiga tehtavas koostöös olenevad Cotonou lepingu oluliste osade ning arengukoostöö rahastamisvahendis osutatud väärtuste austamisest. Veenmaks ELi selles, et vahevalitsus on täielikult valmis võetud kohustustest kinni pidama, on oluline teha kokkulepitud kohustuste täitmisel varajasi ja olulisi edusamme.

Lugupidamisega

Brüssel,

Komisjoni nimel

Nõukogu nimel

FIDŽI SAARTE VABARIIGIGA KOKKULEPITUD KOHUSTUSED

A. Demokraatia põhimõtete austamine

Kohustus nr 1

Alates 1. märtsist 2007 toimuvad 24 kuu jooksul vabad ja õiglasel parlamendivalimised, lähtudes Vaikse ookeani saarte foorumi sekretariaadi määratud sõltumatute audiitorite tehtud hindamise tulemustest. Valimiste eelprotsesse ja valimisi jälgitakse, kohandatakse ja vaadatakse läbi ühiselt vastavalt vajadusele, lähtudes ühiselt kokkulepitud võrdlusalustest. See tähendab eelkõige järgmist:

- 30. juuniks 2007 võtab vahevalitsus vastu ajakava, milles kavandatakse uute parlamendivalimiste ettevalmistavate toimingute lõpuleviimise kuupäevad;
- ajakavas on täpsustatud loenduse, piiride ümberpaigutamise ja valimisreformi ajastus;
- piiride kindlaksmääramine ja valimisreform toimub vastavalt põhiseadusele;
- võetakse meetmed valimisbüroo töö tagamiseks, sealhulgas valimiste järelevaataja ametissemääramiseks 30. septembriks 2007 vastavalt põhiseadusele;
- asepresident määratakse ametisse vastavalt põhiseadusele.

Kohustus nr 2

Vahevalitsus võtab peamiste seadusandlike, eelarve- ja muude poliitikaalgatuste ja muudatuste vastuvõtmisel arvesse konsultatsioone kodanikuühiskonnaga ja teiste asjaomaste sidusrühmadega.

B. Õigusriik

Kohustus nr 1

Vahevalitsus annab endast parima, et takistada ähvardavate avalduste tegemist julgeolekuorganite poolt.

Kohustus nr 2

Vahevalitsus toetab 1997. aasta põhiseadust ning tagab selliste põhiseaduslike institutsioonide nagu Fidži inimõiguste komisjoni, avaliku teenistuse komisjoni ja põhiseaduslike ametikohtade komisjoni normaalse ja sõltumatu töö. Säilitatakse pealike suurkogu oluline sõltumatus ja töö.

Kohustus nr 3

Kohtusüsteemi sõltumatust austatakse täielikult, sellel lubatakse vabalt töötada ning kõik asjaomased isikud austavad selle otsuseid, eelkõige järgmist:

- vahevalitsus kohustub tagama kohtu ametissemääramise 15. juuliks 2007 vastavalt põhiseaduse paragrahvi 138 lõikele 3;
- kohtunike ametissemääramine ja/või ametist vabastamine toimub edaspidi ranges vastavuses põhiseaduse sätete ja menetluskorraga;
- sõjavägi ja politsei või vahevalitsus ei sekku mitte ühelgi juhul ega mitte ühelgi viisil kohtumenetlusse; kohustus hõlmab juristide täielikku austamist.

Kohustus nr 4

Kõik korruptsiooniga seotud kriminaalmenetlused lahendatakse asjakohaste kohtukanalite kaudu ning väidetavaid korruptsioonijuhtumeid uurivad võimalikud muud organid tegutsevad põhiseaduse raames.

C. Inimõigused ja põhivabadused

Kohustus nr 1

Vahevalitsus astub kõik vajalikud sammud, et hõlbustada inimõiguste kõikide väidetavate rikkumiste uurimist või lahendamist kooskõlas Fidži saarte seadustest tulenevate menetluste ja foorumitega.

Kohustus nr 2

Vahevalitsus kavatseb 2007. aasta mais kehtetuks tunnistada erakorralise seisukorra eeskirja, arvestades võimalikke ohte riigi julgeolekule, avalikule korrale ja ohutusele.

Kohustus nr 3

Vahevalitsus kohustub tagama, et Fidži inimõiguste komisjon töötab täiesti sõltumatult ja vastavalt põhiseadusele.

Kohustus nr 4

Igas vormis sõnavabadust ja meediavabadust austatakse nii, nagu põhiseaduses ette nähtud.

D. Kohustuste täitmise kontroll

Kohustus nr 1

Vahevalitsus kohustub pidama pidevat dialoogi, et tehtud edusamme saaks kontrollida, ning võimaldab ELi ja EÜ ametiasutustele/esindajatele täieliku juurdepääsu kogu teabele inimõiguste, demokraatia ja õigusriigi rahumeelse taastamise kohta Fidžis.

Kohustus nr 2

Vahevalitsus teeb täielikku koostööd ELi ja EÜ kontrollkäikude raames, mida võidakse korraldada edusammude hindamiseks ja järelevalveks.

Kohustus nr 3

Vahevalitsus saadab iga kolme kuu järel alates 30. juunist 2007 arenguaruandeid Cotonou lepingu oluliste põhimõtete järgimise ja kohustuste täitmise kohta.

Märgitakse, et teatavaid küsimusi on võimalik tulemuslikult lahendada üksnes pragmaatilise lähenemisviisiga, mis tunnistab praegust tegelikku olukorda ja keskendub tulevikule.